

ראש השנה

בשבוע שעבר לא עלה בידי להוציא את העלון
אני מביא כאן השלמה חשובה של מה שאמור היה להתפרסם בעלון הקודם
ונוגע גם לכל הפרשות האחרונות של ספר משנה תורה

השלמה לפרשת נצבים
בפרשת ראה: רָאָה אֲנִי נָתַן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה:
בפרשת נצבים: רָאָה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת-הַחַיִּים וְאֶת-הַטֹּב וְאֶת-הַרָע וְאֶת-הָרָע:

המצוה החקים והמשפטים

מאמר נפלא מאת ידידי ר' בן ציון יצחקי שליט"א איש עיר הקדש והמקדש

וכאן רק אמר שהברכה אשר תשמעו והקללה אם לא תשמעו,
ושימו אותם על הרי גרזים ועיבל.

בסוף פרשת כי תבוא וחצי פרשת נצבים, אחרי שאמר את נוסח
הברכה והקללה, משה מפסיק באמצע הנוסח, וכורת ברית עם
העם לגבי הקללות, שלא יחשבו שהקללות נאמרו רק לכלל
ישראל, אבל אם יחידים יעברו על התורה הם לא ייענשו. אלא
הקללות יחולו גם על יחיד או משפחה או שבט בפני עצמם באופן
מובדל לרעה מהאחרים.

אחרי שכרת ברית על זה, אמר את המשך הנוסח של הברכה
והקללה: וְהָיָה כִּי-יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה
אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ ... וְשָׁכַתְּ עַד-יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ ... וְשָׁב יְיָ
אֶת-שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבְּצֶךָ ...
ובסוף הפרשה חתם את הנוסח באמרו:

רָאָה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת-הַחַיִּים וְאֶת-הַטֹּב וְאֶת-הַרָע וְאֶת-הָרָע:
כלומר כבר נתתי לכם את כל הנוסח שהבטחתי לתת לכם היום.
ואכן בכל הנאום הזה, מוזאת התורה אשר שם משה... (סדר ה, פס'ד)
עד כאן, לא אמר את המילה ראה אלא פעמיים: רָאָה אֲנִי נָתַן
לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה: וְרָאָה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת-הַחַיִּים
וְאֶת-הַטֹּב, כי מדובר על אותו דבר שבתחילה -בסוף חלק "המצוה"-
הבטיח לתת להם, ובסוף אחרי שנתן אמר ראה נתתי.

להלן מאמר נפלא שכתב ידידי ר' בן ציון יצחקי שליט"א אשר ידי
רב לו בבניין בית המקדש. מאמר זה הוא חלק מחיבור ארוך יותר
שכותב על כל ספר משנה תורה. אציין כי בכמה עניינים בחיבורו
דרכו שונה בענייני ספר משנה תורה מהמהלך שהבאתי בעלונים
הקודמים של ספר זה.

להלן המאמר:

משה רבינו חילק את הנאום הארוך שלו, מאמצע פרשת ואתחנן
עד לתוך פרשת כי תבוא, לשלשה חלקים שה' ציוה אותו בהר סיני
ללמד אותנו: **המצוה, החוקים, והמשפטים.**
חלק **המצוה** הוא משמע ישראל (דברים. ריש סדר ו) עד אצל אלוני
מרה (סדר י, פס' כב). שהרי לפני כן כתוב וזאת המצוה החקים
והמשפטים אשר צוה יי אלהים ללמד אתכם לעשות בארץ...
ואחר כך כתוב אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות
בארץ..., הרי שביניהם היה חלק **המצוה.**

ועניינו שה' מנחיל לנו את ארץ כנען על מנת שנהפוך אותה לארץ
ה', בה עובדים רק אותו ויראים רק ממנו והולכים רק בדרכיו.
וסיים את החלק הזה בציווי על הברכה והקללה שיתן להם יותר
מאוחר באותו יום, לעשות טקס שנועד להטמיע את נושא **המצוה**
בקרב העם, שייבנו שהארץ ניתנת על מנת לקיים אותה, ואם לא
יקיימו יסבלו בה ובסוף יגלו ממנה.
לכן אמר ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, כלומר יותר
מאוחר היום אתן לכם את הנוסח המדויק של הברכה והקללה,

דָּבָר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחֶר לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ:

סוד התקיעה בשופר

מאמר נפלא מאת ידידי הרב אברהם מגורי שליט"א

מפאת חוסר מקום, נאלצתי לקצר מעט. ניתן לקבל אצלי את המאמר בשלמותו

אך בעוד שלכל המועדים נתנה התורה טעם שקושר את המצווה
המיוחדת לו עם זכר האירוע שהיה במצרים, לגבי תקיעת שופר-
המצווה המיוחדת לר"ה- לא אמרה בו התורה טעם.
בתורה נאמר: דָּבָר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן. זָכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ, וְכֵן וּבַחֹדֶשׁ

יציאת מצרים היתה מאורע מאד מכונן בהיסטוריה של עם ישראל,
עד כדי כך, שכל מועדי התורה מלווים במעשה מצווה מיוחד,
שמזכיר מאורע שהתרחש בזמן יציאת בני ישראל ממצרים, ואמנם
חז"ל קבעו לומר על כולם זכר ליציאת מצרים

השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהיה לכם. כל מלאכת עבודה לא תעשו. יום תרועה יהיה לכם".

על המילה תרועה אמרו חז"ל שתרגום המילה בארמית הוא יבבה... ועלינו לתרץ: א. מדוע צריך לעשות תרועה בראש השנה? ב. כיצד זה קשור ליציאת מצרים?

אשר על כן בס"ד עלתה מחשבה שצריך למצוא את הפתרון לכך במקום שבו נזכרת תקיעה בשופר בהקשר של מצרים, וכך מצאנו מזמור שעוסק בכך: תִּקְעוּ בַתְּרֹשֶׁת שׁוֹפָר בַּפֶּסַח לַיּוֹם חֲנֻנִי כִּי תָק לַיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לְאֵלֵינוּ יַעֲקֹב: עֲדוּת | בִּיהוֹסֵף שָׁמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל-אֶרֶץ מִצְרַיִם שָׁפַת לֹא-יִדְעָתִי אֲשַׁמֶּעַ: הַסִּירֹתִי מִסֶּבֶל שְׂכָמִי כִפְּיוֹ מְדוּד תַּעֲבֹרְנָה: בְּצִרְהָ קָרָאתָ וְאַחֲלָצְךָ אֶעֱנֶךָ בְּסֶתֶר רַעַם אֲבַחֲנֶךָ עַל-מִי מְרִיבָה סֵלָה:

ביאור הפסוקים: צריך לתקוע בר"ח בשופר. באיזה ראש חדש? בזה שחל בזמן שהירח מכוסה, דהיינו, בר"ה כי התקיעה בשופר ביום זה, הוא כמו חוק ומשפט מאת ה' שיחול על בני ישראל וינהגו על פיו וה' צוה על ישראל המכונים כאן בשם יהוסף, לתקוע בשופר בראש השנה, כעדות והוכחה המשמרת מאורע שהתרחש ברגע שבו יצא ה' על מצרים.

יציאה על מצרים נזכרה אצל ה' ועל יוסף – ביוסף כתוב: וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם: וכן - וַיֵּצֵא יוֹסֵף .. וַיַּעֲבֹר בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: ועל ה' כתוב: כֹּה אָמַר יְיָ כַּחֲצֵת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם: בשילוב שם הוי"ה עם יוסף מתקבל - יהוסף, וכאן הוא משמש ככינוי לעם ישראל (שבטי יהודה ויוסף). ייתכן וכאן המקור של חז"ל לכך שיוסף יצא לחרות בר"ה, וכן פקידת רחל, וסיום השעבוד, ככתוב: הַסִּירֹתִי מִסֶּבֶל שְׂכָמִי וכו' כמו שממשיך בפסוקים זח-שיכולים להתפרש הן על יוסף והן על בני ישראל. ומהי היציאה על מצרים? גם ה' אֵלֵינוּ וגם יוסף יצאו באופן דומה ממצבם כאלמונים ובלתי מוכרים למלוך על העולם. יציאת יוסף – ממצבו כעבד בלתי ידוע בבית האסורים, יצא למלוך על כל מצרים. יציאת ה' – ממצבו כמלך טמיר ונעלם שכל פעולותיו נעשו בסתר, הנה כאשר יצא ה' על מצרים בחצות הלילה, הבינו כולם שה' אֵלֵינוּ אשר משה מדבר בשמו, הוא מלך חי וקיים שמנהיג את העולם ופועל בו כרצונו. הכרה זו של המצרים במלכות ה' ושלטונו הבלתי מעורער בעולם, באה לידי ביטוי בקול התרועה, היינו הצעקה הגדולה שהקימו המצרים, אשר היתה מלווה בקולות בכי ויללות וגניחות על מות בכוריהם- זה היה הרגע והאופן בו התגלה ה' בפני האנושות! וזה מסביר מדוע בקידוש ובתפילה אומרים **זכר ליציאת מצרים**.

את רגע ההתגלות הזה לפני באי עולם כמלך השולט בעולמו ועל כל הגויים, אשר התבטא בקול תרועת המצרים המיללים וגונחים על אבדן בכוריהם, נצטוונו לשמר ולהנציח לזכרון אותה התרועה

בהשמעת קולות דומים על ידי השופר, ביום בו אנו ממליכים את ה' על כל העולם, דהיינו, בראש השנה.

בהביאם ראיה מאם סיסרא שעליה כתוב "ותייבב", נחלקו בתלמוד מהן קולות הבכייה שהשמיעה. מחמת הספק נקבע כידוע, שצריך לעשות את שניהם.

חיזוק לכל מה שאמרנו נמצא גם בפסוק בתהלים **עֲלֵה אֱלֹהִים בַּתְּרֹשֶׁת יְיָ בְּקוֹל שׁוֹפָר**: ביאור הפסוק: אֵלֵינוּ, עלה על הבמה האנושית שהכירה בו כמלך העולם [- משגיח ונוקם]. הכרה זו באה לידי ביטוי בצעקה הגדולה אשר כמוה לא היתה, צעקה שהתבטאה בקולות בכי וצעקות ויללות או גניחות [שהיא התרועה, והן היבבות] של המצרים על בכוריהם המתים.

הערך המוסף של אותו רגע היה, שאותן צעקות יללות וגניחות היו ביטוי להכרה המצרים שאכן יש אֵלֵינוּ המולך בעולם והוא המכה את בכוריהם ברגעים אלו.

הוא אומר - העולם מכיר בכך שיש אֵלֵינוּ השולט בעולם ועושה בו כרצונו בתרועה - היינו ע"י קולות היבבות ו/או הגניחות.

ה' **בְּקוֹל שׁוֹפָר** - אותנו ציווה ה' [- שם הוי"ה מתייחס רק לעם ישראל], לשמר את הרגע הזה ע"י הנצחת האופן שבו באה לידי ביטוי ההכרה באֵלֵינוּ העולם ובמלכותו ע"י השמעת קולות יללה וגניחה כתרועת המצרים בשעתו, באמצעות שופר בראש השנה, בעת שממליכים את ה' עלינו ועל העולם כולו. זהו זכרון תרועה האמור בתורה [תרגום אונקלוס- דוכן יבבה], והוא סוד התקיעה בשופר שהתאוו כולם לדעת מדוע ולמה והיאך הוא קשור ליציאת מצרים. מומלץ לקרוא את כל הפרק ולראות כיצד הוא קשור להמלכת ה' על כל העולם ועל כל הגויים.

כמסקנה מתבקשת לנאמר כאן מצאתי לנכון להעיר לאותם זריזין המקפידים לעשות כל מצווה כהלכתה ובדקדוקיה בלי נגיעות כלשהן, שאומנם אין לנו קלטות שמורות מן העבר כיצד נשמעת התרועה האמורה בתורה- אך אם אכן זכינו במאמר זה לכוון לטעמה הנכון של המצווה ולהצביע על התרועה האמורה - הרי כל מה שצריך לעשות זה למצוא מי ואיזה מכל סגנונות התרועה הנוהגים בימינו היא הדומה ביותר לקולות בכי ויללה וגניחה שהשתמרו עד היום בפיהן של כל האמהות בעולם.

לשנה טובה תכתבו
א.מ.כ

עד כאן דבריו הנפלאים: לגבי מזמור כל העמים תקעו כף, אעיר כאן מה שכבר הערתי בעבר במק"א: כל עניין התקיעה והתרועה נזכר במזמור הזה בהקשר לשמחה. משום מה, רבים מהנוהגים לומר מזמור זה ז' פעמים לפני תקיעת שופר, אומרים אותו דווקא באופן המעורר יותר לבכי, ולא לשמחה.

ברכת מזל טוב

לידידנו **החתן יעקב גליס נ"י** מדורשי ציון עיר הקדש והמקדש

לרגל שמחת נישואיו בשעה טובה ומוצלחת

יהי רצון שיזכה לבנות בית נאמן בישראל ולראות דורות ישרים ומבורכים

להערות והארות בענייני העלון:

יחזקת נוימן קצות החשן 9/6 מודיעין עילית. 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com. וכן בקו התורה והמצוה 0773541079 ניתן לתרום (גם הנצחות לע"נ, להצלחת, וכד') בעמדות נדרים פלוס: 'עדת יראים-אשטרייך' לשונית 'תרומות עבור קונטרסים וחיבורים'.

זמני התפלות בקהלתנו ק"ק עדת יראים-אשטרייך מודיעין עילית (נתיבות המשפט 111 ב')

ר"ה החל בשב"ק: מנחה בחול: 6:40. מנחה בעי"ט ובי"ט א': 6:00. שחרית בהשכמה: 5:35. ערבית ליל ב' ובמוצ"ט 7:25.

יבנה המקדש: כהונה: אמר לוי: חגגיהו. מסכת שבת: טז.

מנחה בצום גדליה: 6:00 (לגבי סליחות ושחרית תבא א"ה הודעה נפרדת. מנחה בשאר ימי השבוע: 6:30

עזרת נשים פתוחה בכל התפלות